

หญิงรักหญิงกับการประชดประชัน

LESBIAN ROMANCE AND IRONY

จอมขวัญ สุทธินนท์

นิสิตหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
E-mail : wuakrating@gmail.com

รองศาสตราจารย์ ดร. ประเทือง ทินรัตน์

อาจารย์ประจำภาควิชาภาษาไทย
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
E-mail : fhumptd@ku.ac.th

รองศาสตราจารย์ ดร.สิริวรรณ นันทจันทุล

อาจารย์ประจำภาควิชาภาษาไทย
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
E-mail : fhumswn@ku.ac.th

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประเภทของวัจนกรรมการประชดประชันในนวนิยายหญิงรักหญิงจำนวน 14 เรื่อง 806 ถ้อยคำ โดยใช้กรอบแนวคิดเรื่องประเภทของวัจนกรรมการประชดประชันของ Panpothong ผลการวิจัยพบว่า มีวัจนกรรมการประชดประชัน 2 ประเภท ได้แก่ วัจนกรรมการประชดประชันที่จัดเป็นความหมายขี้บ่งเป็นนัยในการสนทนาจำนวน 619 ถ้อยคำ คิดเป็นร้อยละ 76.8 และวัจนกรรมการประชดประชันที่จัดเป็นความหมายขี้บ่งเป็นนัยตามแบบแผนจำนวน 47 ถ้อยคำ คิดเป็นร้อยละ 5.83 นอกจากนี้ยังพบว่า ตัวละครในนวนิยายหญิงรักหญิงกล่าววัจนกรรมการประชดประชันที่มีถ้อยคำทั้งสองประเภtdังกล่าวข้างต้นร่วมกันจำนวน 140 ถ้อยคำ คิดเป็นร้อยละ 17.37 ยิ่งไปกว่านั้น การใช้น้ำเสียงพิเศษเป็นประเภทของวัจนกรรม การประชดประชันประเภทหนึ่งที่มีปรากฏร่วมกับวัจนกรรมการประชดประชันประเภทย่อยอื่นๆ บางโอกาสตัวละครหญิงรักหญิงกล่าวรายละเอียดในวัจนกรรมการประชดประชันมากก็เพื่อรักษาคุณค่าหรือภาพลักษณ์ของตนเอง โดยอาจแสดงความสุภาพที่ไม่ได้เกิดจากความปรารถนาดีอย่างแท้จริง

คำสำคัญ : วัจนกรรม ประชดประชัน นวนิยายหญิงรักหญิง

ABSTRACT

The objective of this study was to explore the types of ironic speech acts of 806 statements in 14 lesbian romance novels based on Panpothong's concept of types of ironic speech acts. The study found two main types of ironic speech acts: 619 statements or 76.8 percent of verbal irony as conversational implicature, and 47 statements or 5.83 percent of verbal irony as conversationalized ironic implicature. In addition, the characters in the lesbian romance novels were found to use 140 statements or 17.37 percent that were a combination of the aforementioned two types of ironic speech acts. Furthermore, special intonation is a type of ironic speech acts often found with other sub-types of ironic speech acts. Sometimes characters in lesbian romance novels use a lot of detailed irony to preserve their value or image, and they probably do it by showing politeness that is not from their true kindness.

KEYWORDS : Speech Act, Irony, Lesbian Romance Novel

บทนำ

คำว่า “วจนกรรม” หมายถึงการสื่อ การกระทำด้วย คำพูดที่ผู้รับสารต้อง อาศัยการตีความร่วมกับบริบทซึ่งจัดเป็น เรื่องของความหมายในสาขาวิชาวจนปฏิบัติศาสตร์

การประชดประชันเป็นวจนกรรมรูปแบบหนึ่งที่ผู้ส่งสาร ใช้รูปประโยคประชดประชันแบบต่างๆ เพื่อให้เกิดความสนุกสนาน หรือตลกขบขันในกลุ่มเพื่อน บ้างก็เพื่อให้คู่สนทนาเจ็บใจ บ้างก็ เพื่อแสดงทัศนคติเชิงลบต่อบุคคลหรือเรื่องราวที่ไม่พอใจ

Grice (1975 อ้างถึงใน สุจริตลักษณ์ ดิผดุง, 2552: 71), Panpothong (1996: 1) และพิมพันธ์ โดสติ (2553: 2) กล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับกรกล่าวประชดประชัน (Irony) ที่มี ร่วมกันว่า การประชดประชันเกิดจากการที่ผู้พูดตั้งใจกล่าว ความหมายที่ไม่ตรงกับรูปภาษา

กุหลาบ มัลลิกะมาส (2526: 140) กล่าวถึงการประชด ประชันที่ปรากฏในวรรณกรรมไทยว่า วรรณกรรมไทยต่างๆ ปรากฏการใช้วจนกรรมการประชดประชันตั้งแต่อดีต เช่น “จดหมายจางวางหรง” ซึ่งเป็นบทพระนิพนธ์ของพระองค์เจ้า รัชสีนแจ่ม-จรัส ทรงใช้นามแฝงว่า น.ม.ส. นอกจากนี้ พระมหามนตรี (ทรัพย์) เป็นกวีอีกผู้หนึ่งที่ประพันธ์กลอนทำนอง เสียดสีและล้อวรรณคดีเก่า (Parody) ได้แก่ เพลงยาวแคะได้ พระยามหาเทพ (ทองปาน) และเรื่องระเด่นลันไดซึ่งเป็น วรรณกรรมที่แสดงอารมณ์ขันและบทล้ออันแยบยล

นวนิยายเป็นวรรณกรรมรูปแบบหนึ่งซึ่งเป็นเรื่องสมมติ ที่ถ่ายแบบมาจากเรื่องจริงของมนุษย์จึงปรากฏวจนกรรมการประชด ประชันในบทสนทนาของตัวละครเสมอ ส่วนเรื่องเกี่ยวกับความรัก เพศเดียวกันที่เคยเป็นเรื่องปกปิดก็ค่อยๆ เปิดเผยสู่สังคมผ่าน สื่อต่างๆ นวนิยายไทยเป็นสื่อหนึ่งที่เริ่มนำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับ พฤติกรรมรักร่วมเพศอย่างเด่นชัดตั้งแต่ปี พ.ศ. 2516 เป็นต้นมา (ตรีศิลป์ บุญขจร, 2542: 54) อย่างไรก็ตาม นวนิยายในรอบ 3-4 ทศวรรษที่ผ่านมาสะท้อนให้เห็นว่า สังคมไทยยังไม่เปิดกว้างต่อ การยอมรับผู้ที่มีพฤติกรรมรักเพศเดียวกันเหล่านั้นผ่านการเผชิญ ปัญหาของตัวละคร โดยเฉพาะเพศหญิงที่มีบรรทัดฐานทางสังคม ตีกรอบความประพฤติทางเพศข้อหนึ่งว่า ห้ามมิให้มีเพศสัมพันธ์ กับผู้หญิงด้วยกัน (ศุภิมา นฤมล, 2531) จึงเป็นผลให้กลุ่มคนที่มี พฤติกรรมแบบหญิงรักหญิงแสดงตัวไม่มาก รวมถึงนวนิยายหญิง รักหญิงก็ปรากฏไม่มากด้วยเช่นกัน

นอกจากนี้ จากการสำรวจและศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับการ การประชดประชัน ผู้วิจัยพบว่ายังมีไม่มาก และวจนกรรม การประชดประชันในนวนิยายเป็นความหมายขบขันเป็นนัยที่ผู้อ่าน ต้องติดตามเรื่องราวเพื่อรู้พื้นหลังของตัวละครและตีความจาก บริบทเหล่านั้น เป็นสิ่งที่น่าสนใจศึกษา ส่วนงานวิจัยที่ศึกษา เกี่ยวกับนวนิยายที่ตัวละครมีพฤติกรรมแบบรักเพศเดียวกันก็มุ่ง ศึกษาด้านอัตลักษณ์ วิถีชีวิต การยอมรับจากสมาชิกของสังคม ทั่วไป ผลกระทบด้านจิตใจและสังคม ขบวนการเคลื่อนไหวของ ผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศในสังคมไทย ฯลฯ มากกว่าที่จะเน้น การศึกษาด้านภาษา ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษา วจนกรรมการประชด ประชันในนวนิยายหญิงรักหญิง โดยรวบรวมจากบทสนทนาของ ตัวละครที่มีพฤติกรรมแบบหญิงรักหญิง เพื่อกลุ่มนักอ่าน วรรณกรรมหรือผู้ที่สนใจจะได้เข้าใจวจนกรรมการประชดประชัน ประเภทต่างๆ อันทำให้เข้าใจอารมณ์ความรู้สึกนึกคิดของ ตัวละคร ซึ่งเป็นภาพแทนของสังคมไทย ทั้งยังเป็นการเติมเต็ม การศึกษาสาขาวิชาวจนปฏิบัติศาสตร์ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นอันเป็น ประโยชน์ต่อผู้สนใจศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาประเภทของวจนกรรม การประชดประชัน ของตัวละครในนวนิยายหญิงรักหญิง

ขอบเขตการวิจัย

1. สืบค้นนวนิยายหญิงรักหญิงในเว็บไซต์ของ สำนักพิมพ์สี่มว่งอ่อน และสำนักพิมพ์สะพานที่ระบุว่าเป็นสินค้า ขายดีของสำนักพิมพ์ เนื่องจากเป็นนวนิยายที่ไม่ได้จัดจำหน่าย ตามร้านหนังสือทั่วไป

2. ศึกษาและเก็บรวบรวมวจนกรรม การประชดประชัน จากบทสนทนาของตัวละครที่มีพฤติกรรมแบบหญิงรักหญิงใน นวนิยายหญิงรักหญิงของสำนักพิมพ์ที่ระบุว่าเป็นสินค้าขายดีในขอบเขตข้อที่ 1. รวมทั้งสิ้น 14 เรื่อง ดังนี้

- 1) Hidden Love ก็รักให้ลึกลับ! (ลลนล, 2550)
- 2) Click on You อยากให้รู้ว่ารัก (ลลนล, 2551)
- 3) First Love ขอหัวใจให้รักสักครั้ง (ลลนล, 2551)
- 4) บายาวี (ลลนล, 2551)
- 5) พ่ายเพลิงมาร (ลลนล, 2552)

- 6) Red Wings เกมเทพซ่อนรัก (เบนต์, 2552)
- 7) Love Game เกมร้ายพ่ายรัก (เบนต์, 2553)
- 8) Yes! รักนี้ใช่เลย (ลลนล, 2553)
- 9) No! ก็ว่าจะไม่รัก (ลลนล, 2553)
- 10) รักฉบับเปรี้ยว (สีด้า, 2551)
- 11) ใต้เงารัก (สีด้า, 2552)
- 12) สายลมกับดวงดาว (ฝนละออง, 2552)
- 13) ดอกไม้เปลี่ยนสี (มน. มีนา, 2553)
- 14) ปายวันหนึ่งในเดือนมีนา (มน. มีนา, 2556)

2. วิเคราะห์ประเภทของวจนกรรม การประชดประชัน

ตามแนวคิดของ Panpothong (1996)

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **วจนกรรมการประชดประชัน** หมายถึง การกระทำผ่านถ้อยคำที่แฝงทัศนคติอย่างใดอย่างหนึ่งของผู้พูดต่อคู่สนทนา บุคคลอื่น หรือสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับผู้ร่วมวงสนทนา ซึ่งเป็นการแสดงออกด้วยถ้อยคำที่ขัดแย้งกับความหมายตามตัวหนังสือ ผู้พูดอาจกล่าวถ้อยคำที่มีความหมายขี้บ่งเป็นนัยเพื่อการประชดประชันได้หลายลักษณะ เช่น บริภาษ เสียดสี หยอกล้อ แสดงความโกรธ ฯลฯ ทำให้บทสนทนาน่าสนใจยิ่งขึ้น ตลกขบขัน หรือเพื่อให้คู่สนทนาสะเทือนอารมณ์ ฯลฯ

2. **ถ้อยคำ** หมายถึง ช่วงของการพูดที่ต่อเนื่องของผู้พูดคนหนึ่ง ซึ่งอาจเป็นคำเดียว วลีเดียว หรือประโยคหลายประโยคต่อเนื่องกัน กล่าวคือ ข้อความที่อยู่ภายในผลัดของการสนทนาของผู้พูดครั้งหนึ่งๆ

แนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

1. วจนกรรมการประชดประชัน

สุจริตลักษณ์ ดีมดุง (2552: 71) อธิบายหลักการประชดประชันตามแนวคิดของ Grice ดังนี้

การประชดประชันหรือการพูดประชดประชัน (Irony) เกิดจากการที่ผู้พูดตั้งใจปฏิบัติตามหลักการร่วมมือในการสนทนา และผู้พูดละเมิดหลักแบบมีนัย (Flouting) โดยใส่ประโยชน์จากหลักคุณภาพ (Exploiting a Maxim of Quality) ทั้งนี้เพราะผู้พูดตั้งใจสื่อบางสิ่งบางอย่างมากกว่าที่กล่าวออกมาเป็นถ้อยคำ นั่นคือผู้พูดเจตนาให้ผู้ฟังค้นหาความหมายขี้บ่งเป็นนัยในการสนทนา (Conversational Implicature)

สิ่งที่น่าสนใจก็คือ เมื่อผู้พูดปฏิบัติตามหลักการสนทนา หรือผู้รับสารได้ตอบกลับมาตรงตามรูปภาษา ก็มักจะไม่ปรากฏความหมายขี้บ่งเป็นนัย ดังนั้น การประชดประชันจึงเกิดจาก "การละเมิดหลัก" (Violating a maxim) อย่างจงใจจะให้เกิดความหมายขี้บ่งเป็นนัย ทำให้ผู้รับสารต้องค้นหาสิ่งที่ผู้ส่งสารต้องการสื่อสาร

2. ประเภทของวจนกรรมการประชดประชัน

วจนกรรมการประชดประชันเกิดจาก การที่ผู้พูดจงใจละเมิดหลักการสนทนาแบบมีนัยเพื่อให้ผู้รับสารค้นหาความหมาย หากผู้รับสารมีความรู้ร่วมหรือประสบการณ์ร่วมกับผู้พูดเกี่ยวกับเรื่องราวที่ผู้พูดส่งสารมา จะทำให้การตีความถูกต้องยิ่งขึ้น

Panpothong (1996: 32) จำแนกประเภทของวจนกรรมการประชดประชันออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ได้แก่

- 1) วจนกรรมการประชดประชันที่จัดเป็นความหมายขี้บ่งเป็นนัยในการสนทนา และ
- 2) วจนกรรมการประชดประชันที่จัดเป็นความหมายขี้บ่งเป็นนัยตามแบบแผน ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้
 - 1) การพูดประชดที่จัดเป็นความหมายขี้บ่งเป็นนัยในการสนทนา

Panpothong (1996: 32-33) กล่าวถึงวจนกรรมการประชดประชันที่จัดเป็นความหมายขี้บ่งเป็นนัยในการสนทนาว่า กลวิธีที่ใช้ซ้ำแล้วซ้ำเล่าของผู้พูดประชดประชันชาวไทยคือการแสดงออกแบบคู่ตรงข้าม นอกจากนี้ ยังมีกลวิธีอื่นๆ ที่ใช้ในการประชดประชัน ได้แก่ การแสดงออกที่ไม่สมเหตุสมผล การแสดงออกเกินจริง การใช้ภาษาไม่เหมาะสมกับสถานะของคู่สนทนา และการใช้น้ำเสียงพิเศษ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.1) การแสดงออกแบบคู่ตรงข้าม เป็นถ้อยคำที่คนไทยส่วนใหญ่ใช้เพื่อประชดประชันตามตัวอย่างของ Grice ที่ว่า ผู้กล่าวประชดประชันจะกล่าวขัดแย้งกับความรู้พื้นฐานที่ผู้กล่าวมีอยู่ในบริบทนั้นทันที กรณีที่พบมากที่สุด ผู้พูดจะแสดงความรู้สึกหรือประเมินบริบทก่อน แล้วจึงกล่าวถ้อยคำที่รู้สึกขัดแย้งนั้นออกมา สิ่งนี้ช่วยให้ผู้ฟังรู้ว่า การแสดงออกที่แท้จริงนั้นไม่จริงใจ

1.2) การแสดงออกที่ไม่สมเหตุสมผลการประชด ลักษณะนี้ดูเหมือนจะแสดงออกตรงประเด็นแต่ไม่สมเหตุสมผลเพื่อสื่อเจตคติเห็นงามโดยที่ผู้พูดกล่าวสิ่งที่ขัดแย้งกับความรู้สึกพร้อมกับแสดงทัศนคติเชิงลบต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือต่อคู่สนทนา

1.3) การแสดงออกเกินจริง การกล่าวเกินจริง ผู้พูดอาจไม่มีเจตนาประชดประชันก็เป็นได้ บ้างก็เพื่อเป็นการสนทนาดูน่าสนใจมากขึ้นหรือทำให้ผู้ฟังรู้สึกดี อย่างไรก็ตามเมื่อผู้พูดกล่าวเกินจริง ผู้ฟังมีแนวโน้มที่จะคิดว่าผู้พูดไม่จริงใจ

1.4) การใช้ภาษาไม่เหมาะสมกับสถานะของคู่สนทนา ตามกลยุทธ์หลักการความสุภาพในการสนทนา การใช้ราชาศัพท์ในภาษาไทยจะใช้เมื่อพูดกับสมาชิกในราชวงศ์ของพระมหากษัตริย์และพระภิกษุสงฆ์ ดังนั้น เมื่อนำคำราชาศัพท์มาใช้กับสามัญชนจึงเป็นสัญญาณแห่งการประชดประชัน

1.5) การใช้น้ำเสียงพิเศษ การใช้น้ำเสียงที่ไม่เหมาะสมช่วยให้การประชดประชันมีพลังมากขึ้น

2) การพูดประชดที่จัดเป็นความหมายซึ่งบ่งเป็นนัยตามแบบแผน

การสนทนาที่มีความหมายซึ่งบ่งเป็นนัยตามแบบแผน ได้แก่ การใช้อุปสรรคที่เป็นสำนวน คนไทยมักกล่าวประชดประชันโดยใช้อุปสรรคที่เป็นสำนวนซึ่งเป็นวัจนกรรมอ้อมตามความหมายเดิมตามรูปคำและนำมาใช้ในความหมายใหม่

วิธีดำเนินการวิจัย

1. สืบค้นสำนักพิมพ์บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่ผลิต รวมถึง จำหน่ายนวนิยายหญิงรักหญิงโดยเฉพาะ และเป็นสำนักพิมพ์ที่ระบุชื่อนวนิยายที่เป็นสินค้าขายดีของสำนักพิมพ์ เนื่องจากเป็นนวนิยายที่ไม่ได้จัดจำหน่ายตามร้านหนังสือทั่วไป ผู้วิจัยพบว่าสำนักพิมพ์สีม่วงอ่อน และสำนักพิมพ์สะพานผลิต จำหน่าย และระบุชื่อนวนิยายที่ขายดีบนหน้าเว็บไซต์ ซึ่งผู้วิจัยเข้าถึงข้อมูลเมื่อเดือนพฤศจิกายน 2556

2. เก็บข้อมูลวัจนกรรมการประชดประชันจากบทสนทนาของตัวละครที่มีพฤติกรรมแบบหญิงรักหญิงในนวนิยายหญิงรักหญิงตามขอบเขตของการวิจัยและนิยามศัพท์เฉพาะ

3. ตรวจสอบข้อมูลอีกครั้งเพื่อความถูกต้องและจัดกลุ่มข้อมูลตามประเภทของวัจนกรรมการประชดประชันตามแนวคิดของ Panpothong (1996)

4. วิเคราะห์ข้อมูลแบบพรรณาวเคราะห์ประกอบ ตัวอย่างวัจนกรรมการประชดประชันในบทสนทนาของตัวละครในนวนิยายหญิงรักหญิง และแสดงการสรุปผลด้วยคำร้อยละ

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ผู้วิจัยพบว่า วัจนกรรมการประชดประชันของตัวละครในนวนิยายหญิงรักหญิงมี 2 ประเภทใหญ่ ได้แก่ 1) วัจนกรรมการประชดประชันที่จัดเป็นความหมายซึ่งบ่งเป็นนัยในการสนทนา และ 2) วัจนกรรมการประชดประชันที่จัดเป็นความหมายซึ่งบ่งเป็นนัยตามแบบแผน นอกจากนี้ผู้วิจัยยังพบว่า ตัวละครในนวนิยายหญิงรักหญิงใช้วัจนกรรมการประชดประชัน 2 ประเภทดังกล่าวร่วมกันอีกด้วย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. วัจนกรรมการประชดประชันที่จัดเป็นความหมายซึ่งบ่งเป็นนัยในการสนทนา

ตัวละครในนวนิยายหญิงรักหญิงกล่าว วัจนกรรมการประชดประชันที่จัดเป็นความหมายซึ่งบ่งเป็นนัยในการสนทนาทั้งสิ้น 619 ถ้อยคำ คิดเป็นร้อยละ 76.8 ซึ่งมีรูปแบบการแสดงวัจนกรรมการประชดประชัน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.1 การแสดงออกแบบคู่ตรงข้าม (Contradictory adjacent expressions)

ตัวละครในนวนิยายหญิงรักหญิงกล่าวแสดงออกแบบคู่ตรงข้ามเพื่อแสดงความตรงข้ามหรือขัดแย้งกับปริบทที่มา ก่อนหรือปริบทที่อยู่ติดกัน รวมถึงความหมายที่ขัดแย้งในตัวเองภายในถ้อยคำนั้นๆ ดังตัวอย่างที่ 1

ตัวอย่างที่ 1

สถานการณ์ มนต์ลดาไม่รับโทรศัพท์ศศิกานต์ เพราะอยู่กับพงศธรซึ่งเป็นแฟนหนุ่ม ทำให้ศศิกานต์น้อยใจ

ศศิกานต์: "จันเอามาสิ"

มนต์ลดา: "จะเอาอะไร"

ศศิกานต์: "ตารางคิวไป... เรามีสิทธิ์ได้แค่ไหน หลัง 2 ทุ่มหรือหลังเที่ยงคืนที่โทรได้ อ้อ! อย่าลืมเขียนเป็นวินาทีบอกมาด้วยนะ เรายังคนชื่อ จะได้ไม่ต้องมีปัญหาอะไรแบบนี้อีก"

มนต์ลดา: "อย่าประชดกันได้มัย"

ศศิกานต์: "พูดความจริงก็หาว่าประชด"

(กลลล, 2550: 95)

จากตัวอย่างที่ 1 ศคิกานต์ขอตารางคิวที่จะสามารถโทรศัพท์ไปหาแมนต์ลดาได้อย่างละเอียดถึงขั้นเป็นวินาทีซึ่งเป็นวัจนกรรมการประชดประชันที่จัดเป็นความหมายขี้บ่งเป็นนัยในการสนทนาโดยกล่าวแสดงออกแบบคู่ตรงข้ามกับความหมายที่กล่าวออกไปว่า **"ฉันเอามาลี"** เพราะศคิกานต์ไม่ได้ต้องการตารางคิวตามที่กล่าว เพียงแต่แสดงความไม่พอใจที่ต้องแอบโทรศัพท์ไปหาแมนต์ลดาโดยไม่ให้พงศรรู้ ในขณะที่แมนต์ลดาโทรศัพท์ไปหาศคิกานต์ได้ทุกเมื่อ และศคิกานต์ยังกล่าวแสดงออกแบบคู่ตรงข้ามโต้ตอบแมนต์ลดาอีกว่า **"พูดความจริงก็หาว่าประชด"** ซึ่งขัดแย้งกับความจริง กล่าวคือ ศคิกานต์มีเจตนาประชดประชัน

1.2 การแสดงออกที่ไม่สมเหตุสมผล (Irrational expressions)

ตัวละครในนวนิยายหญิงรักหญิงกล่าววัจนกรรมการประชดประชันด้วยวิธี การแสดงออกที่ไม่สมเหตุสมผลเมื่อมีเจตนาเหน็บแนมโดยอาจแสดงทัศนคติเชิงลบต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือต่อคู่สนทนา บ้างก็ต้องการทำให้คู่สนทนาสะเทือนอารมณ์โดยตรง บ้างก็แสดงทัศนคติเชิงลบต่อบุคคลที่ 3 หรือตัวแปรอื่นๆ ดังตัวอย่างที่ 2

ตัวอย่างที่ 2

สถานการณ์ จุมารีบังเอิญเจอศคิวกำลังรอรถโดยสารที่ตลาด แต่รถโดยสารเต็มแล้ว จุมารีจึงอาสาไปส่งศคิวก่อน แต่ด้วยเหตุที่ศคิวกับจุมารีเป็นคู่ปรับเนื่องจากความเข้าใจผิดกันมาก่อนหน้า จึงทำให้ทั้งคู่ได้เถียงกันตลอดทาง

จุมารี: "พูดมากนั้กันจะพูดได้ล มาบ้านเองมัยละ อ๊ะ... แต่ก็คงไม่ได้มัย เพราะขาดไม่ถึง"

ศคิวก: "หยาบคาย... ไร่บ้า... ไร่บ่ๆ บันไปเลยนะ ไม่ต้องพูดมาก"

จุมารี: **"ตัวก็หนักอย่างกับกระสอบข้าว"**

(สีดำ, 2551: 60)

จากตัวอย่างที่ 2 ศคิวกกับจุมารีเคยโต้เถียงกันเพราะเข้าใจผิด เมื่อมีเหตุการณ์ให้ต้องพบกันหรือต้องพึ่งพาอาศัยกันดังตัวอย่างนี้ จึงมีปากเสียงกันเพราะต่างฝ่ายต่างก็ยังเล่นแง่กันอยู่ จุมารีเป็นเจ้าของจักรยานและเป็นฝ่ายเสนอให้ความช่วยเหลือแก่ศคิวก ทำให้รู้สึกว่าคุณเองมีอิทธิพลเหนือกว่า

จึงเริ่มออกปากบ่นศคิวก่อน ทั้งนี้ จุมารีไม่ได้บ่นเพื่อคลายความอึดอัดใจแต่แสร้งบ่นเพื่อหาช่องทางเหน็บแนมศคิวกด้วยการใช้ความเปรียบว่า **"ตัวก็หนักอย่างกับกระสอบข้าว"** ซึ่งเป็นกรกล่าววัจนกรรมการประชดประชันที่จัดเป็นความหมายขี้บ่งเป็นนัยโดยการกล่าวแสดงออกอย่างไม่สมเหตุสมผลเนื่องจากข้าวสารหนึ่งกระสอบมีน้ำหนัก 100 กิโลกรัม แต่ศคิวกตัวเล็กย่อมมีน้ำหนักตัวน้อย

1.3 การแสดงออกเกินจริง (Overly exaggerated expressions)

ตัวละครในนวนิยายหญิงรักหญิงกล่าวแสดงออกเกินจริงเพื่อทำให้บทสนทนาดูน่าสนใจ หรือทำให้เกิดความสนุกสนานและตลกขบขันในกลุ่มเพื่อนสนิท นอกจากนี้อาจพูดขื่นขมหรือกล่าวให้ผู้ฟังรู้สึกดี หากแต่การแสดงออกเกินจริงมากเกินไปนี้อาจทำให้ผู้ฟังเินมเียงคิดว่าผู้พูดไม่จริงใจ ทั้งนี้ การแสดงออกด้วยการกล่าวเกินจริง ผู้พูดไม่มีเจตนาทำให้คู่สนทนาเจ็บใจแต่อย่างใด ดังตัวอย่างที่ 3

ตัวอย่างที่ 3

สถานการณ์ คอฟฟี่ชอบกานพลูและต้องการให้กานพลูยอมเป็นคนรัก คอฟฟี่จึงจำใจยอมกระโดดบันจี้จัมพ์ตามความต้องการของกานพลูอย่างฝืนใจ

กานพลู: "อิม ห้าสิบเมตรนะะ ตื่นเต้นนะ"

คอฟฟี่: **"ตื่นเต้น เหมือนจะขาดใจตายเลยละ"**

(เบนต์, 2553: 120-121)

จากตัวอย่างที่ 3 คอฟฟี่ฝืนใจที่ต้องกระโดดบันจี้จัมพ์ตามความต้องการของกานพลูเพื่อเอาชนะใจกานพลู คอฟฟี่พยายามต่อรองกับกานพลูว่า จะไม่ทำกิจกรรมนี้ร่วมกับกานพลูแต่ไม่สำเร็จ ก่อนกระโดดบันจี้จัมพ์กานพลูเอยแสดงความตื่นเต้นทำให้คอฟฟี่ที่กำลังกลัวจนสติแตกได้ตอบด้วยการใช้ความเปรียบว่า **"ตื่นเต้น เหมือนจะขาดใจตายเลยละ"** แสดงความกลัวออกมาอย่างเปิดเผย ซึ่งเป็นวัจนกรรมการประชดประชันที่จัดเป็นความหมายขี้บ่งเป็นนัยโดยกล่าวแสดงออกเกินจริง

1.4 การใช้ภาษาไม่เหมาะสมกับสถานะของคู่สนทนา (Inappropriate language)

โดยทั่วไปผู้พูดใช้ภาษาไม่เหมาะสมกับสถานะของคู่สนทนาโดยการใช้คำราชาศัพท์ที่ไม่มีเชื้อพระวงศ์และพระสงฆ์ เพื่อให้บทสนทนาสนุกสนาน ตลกขบขัน หรือเสียดสี เพราะไม่พอใจ

อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยไม่พบการใช้ภาษาไม่เหมาะสมกับสถานะของตัวละครในนวนิยายหญิงรักหญิงแบบใด ๆ แต่พบว่า ตัวละครกล่าวร่วมกับการใช้น้ำเสียงพิเศษ

1.5 การใช้น้ำเสียงพิเศษ (Special intonation)

ตัวละครในนวนิยายหญิงรักหญิงใช้น้ำเสียงพิเศษในวัจนกรรมการประชดประชันเมื่อต้องการสื่ออารมณ์ขบขัน สนุกสนานหรืออาจเหน็บแนมขึ้นกับบริบท น้ำเสียงพิเศษนี้อาจแฝงอยู่ในรูปของคำถามเชิงวาทศิลป์ซึ่งเป็นคำถามที่ไม่ต้องการคำตอบ ทำให้ผู้อ่านเข้าถึงอารมณ์และเข้าใจสถานการณ์ของเรื่องราวอย่างเหมาะสม ดังตัวอย่างที่ 4

ตัวอย่างที่ 4

สถานการณ์ กุชูดารับปากโบบุญว่า จะติดต่อวงดนตรีเพื่อมาเล่นที่รีสอร์ทของโบบุญให้ แต่โบบุญทวงถามกุชูด่าบ่อยครั้งทำให้ กุชูดากล่าวโต้ตอบโบบุญด้วยถ้อยคำรุนแรง

โบบุญ: "ไม่เคยมีใครพูดกับพี่แบบนี้ละ"

กุชูด่า: "ก็เบลล์นี่แหละคนแรก จะได้เปลี่ยนความคิดใหม่ซะบ้าง ดึงมากำมันก็ขาด **พี่อยากเป็นแบบนี้รึไง**"

(ลลนล, 2551: 174-175)

จากตัวอย่างที่ 4 กุชูดากล่าว วัจนกรรมการประชดประชันที่จัดเป็นความหมายขบขันเป็นนัยโดยการใช้น้ำเสียงพิเศษในรูปของคำถามเชิงวาทศิลป์ว่า **"พี่อยากเป็นแบบนี้รึไง"** เพราะไม่พอใจที่โบบุญพูดจาใส่อารมณ์กับกุชูด่า สาเหตุเกิดจากโบบุญไม่เชื่อใจกุชูด่าว่า จะนำวงดนตรีแจสมมาได้ทั้งที่กุชูด่าทำได้ กุชูด่าจึงใช้โอกาสนี้ปรับทัศนคติของโบบุญที่มีต่อเธอ

ตัวอย่าง 4 ตัวอย่างข้างต้นเป็นวัจนกรรมการประชดประชันที่จัดเป็นความหมายขบขันเป็นนัยโดยการแสดงออกแบบคู่ตรงข้าม การแสดงออกแบบไม่สมเหตุสมผล การกล่าวเกินจริง และการใช้น้ำเสียงพิเศษตามลำดับ

ทั้งนี้ผู้วิจัยพบว่า บางโอกาสตัวละครในนวนิยายหญิงรักหญิงก็ใช้ประเภทย่อยของวัจนกรรมการประชดประชันที่จัดเป็นความหมายขบขันเป็นนัยร่วมกันด้วย ดังตัวอย่างที่ 5

ตัวอย่างที่ 5

สถานการณ์ อรรถวดีปรึกษาปัญหากับศาสตรา กษิรา เห็นอรรถวดีอยู่กับศาสตราจึงเกิดความหึงหวง เมื่ออรรถวดีกลับมา กษิราจึงตะคอกว่า "เมื่อจะไปทำอะไรกะศาสตรามาวะ!" พร้อมกับเอื้อมมือมาบีบคางของอรรถวดีเต็มแรง ทำให้อรรถวดีตบหน้ากษิรา

อรรถวดี: "เจ็บ"

กษิรา: **"ชอบไม่ใช่หรอ..."**

กษิรา: "เฮ้ย... ตบทำไมวะ"

อรรถวดี: **"ชอบไม่ใช่หรอ"**

(ลลนล, 2552: 271-272)

จากตัวอย่างที่ 5 ทั้งกษิราและอรรถวดีใช้ประเภทย่อยของวัจนกรรมการประชดประชันที่จัดเป็นความหมายขบขันเป็นนัยในการสนทนา 2 ประเภท ได้แก่

1) การแสดงออกแบบคู่ขัดแย้ง กษิราทำร้ายอรรถวดีเพราะหึงหวงแม้ อรรถวดีจะเจ็บ แต่กษิรากล่าวหาอรรถวดีว่า **"ชอบไม่ใช่หรอ"** ทั้งที่เธอไม่ชอบการใช้กำลังเช่นนี้ เมื่อสบโอกาสอรรถวดีจึงตบหน้ากษิราเต็มกำลังเพื่อเรียกสติ ทำให้กษิรากล่าวอย่างไม่พอใจว่า **"เฮ้ย... ตบทำไมวะ"** อรรถวดีจึงแสดงออกแบบคู่ตรงข้ามเช่นเดียวกันว่า **"ชอบไม่ใช่หรอ"** เพื่อแก้แค้นกษิรา

2) การใช้น้ำเสียงพิเศษโดยที่ทั้ง กษิราและอรรถวดีใช้คำถามเชิงวาทศิลป์ **"ชอบไม่ใช่หรอ"** แสดงการใช้น้ำเสียงพิเศษเพื่อประชดประชัน

จากการวิเคราะห์วัจนกรรมการประชดประชันของตัวละครในนวนิยายหญิงรักหญิงพบข้อสังเกตว่า การแสดงออกแบบใช้น้ำเสียงพิเศษมักปรากฏร่วมกับประเภทย่อยของวัจนกรรมการประชดประชันอื่น ๆ และบางบริบทอาจไม่ได้ใช้น้ำเสียงพิเศษในลักษณะคำขำ หรือลากเสียงยาวโดยใช้จุดไข่ปลา ... แต่อาจปรากฏ การใช้เสียงพิเศษโดยสังเกตจากการใช้คำถามเชิงวาทศิลป์หรือการกล่าวอย่างคาดคะเน เป็นต้น

2. วัจนกรรมการประชดประชันที่จัดเป็นความหมาย ซึ่งปึงเป็นนัยตามแบบแผน

ตัวละครในนวนิยายหญิงรักหญิงกล่าว วัจนกรรมการประชดประชันที่จัดเป็นความหมายซึ่งปึงเป็นนัยตามแบบแผนในบทสนทนาทั้งสิ้น 47 ถ้อยคำ คิดเป็นร้อยละ 5.83 ดังตัวอย่างที่ 6

ตัวอย่างที่ 6

สถานการณ์ มนต์ลดาเอ่ยวาจาหยอกล้อ ศศิกานต์ ศศิกานต์จึงได้ตอบด้วยการคว่ำตัวมนต์ลดาออกตลอกตัวมนต์ลดาเอาไว้

มนต์ลดา: "โอ๊ยเจ็บ... เบาสี คนนะ ไม่ใช่ตุ๊กตา"

ศศิกานต์: "สมน้ำหน้า ปากดีนัก"

(ลลนล, 2550: 75)

จากตัวอย่างที่ 6 "สมน้ำหน้า" และ "ปากดี" เป็นวัจนกรรมการประชดประชันที่จัดเป็นความหมายซึ่งปึงเป็นนัยตามแบบแผน ซึ่งเป็นการใช้วัจนกรรมอ้อม กล่าวคือ ไม่ใช่ตามความหมายประจำรูปคำแต่นำมาใช้ในความหมายใหม่ ราชบัณฑิตยสถานนิยาม "สมน้ำหน้า" ว่า "ว. คำแตกดันหรือซ้ำเติมว่าควรได้รับผลร้ายเช่นนั้น, (ปาก) สม กัว่า" (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 1,165) ส่วน "ปากดี" ดูเหมือนผู้พูดแสดงออกแบบคู่ตรงข้ามต่อคู่สนทนา กล่าวคือผู้พูดต้องการจะสื่อไปยังคู่สนทนาว่าสิ่งที่คู่สนทนากล่าวออกมานั้นไม่ดี อย่างไรก็ตาม สังคมไทยกล่าวคำว่า "ปากดี" ในความหมายนี้จนกลายเป็นสำนวน ไม่ว่าจะอยู่ในบริบทใด "ปากดี" ที่ผู้พูดกล่าวออกมานั้นผู้พูดใช้ในความหมายว่า สิ่งที่คู่สนทนากล่าวออกมานั้นไม่ดี

นอกจากตัวละครในนวนิยายหญิงรักหญิงจะกล่าววัจนกรรมการประชดประชันที่จัดเป็นความหมายซึ่งปึงเป็นนัยในการสนทนาและกล่าววัจนกรรมการประชดประชันที่จัดเป็นความหมายซึ่งปึงเป็นนัยตามแบบแผนแบบใดๆ แล้วยังปรากฏว่ากล่าววัจนกรรมการประชดประชันทั้ง 2 ประเภทร่วมกันจำนวน 140 ถ้อยคำ คิดเป็นร้อยละ 17.37 ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 7

สถานการณ์ มนต์ลดาถามไปถึงสถานการณ์ ความรักระหว่างศศิกานต์กับเผด็จชายคนรักของศศิกานต์

มนต์ลดา: "แล้วที่ต้นของใหม่เป็นไปบ้าง? กับผู้หญิงคนนั้นยังคุยกันอยู่อีกไหม?"

ศศิกานต์: "จากที่มีคนบอกก็ยังคงกันอยู่เลยนะ

เพราะต้องทำงานด้วยกัน... คอยดูแล

ถ้าว่างเมื่อไหร่ แม่จะไปแหกอกทั้งคู่...

เกลียดจริงๆ พวกลัทธิขโมยกินของ

ชาวบ้าน!"

(ลลนล, 2550: 27)

จากตัวอย่างที่ 7 ศศิกานต์ใช้ประเภทของวัจนกรรมการประชดประชันร่วมกัน 2 ประเภท ได้แก่

1) วัจนกรรมการประชดประชันที่จัดเป็นความหมายซึ่งปึงเป็นนัยในการสนทนาโดยกล่าวแสดงออกอย่างไม่สมเหตุสมผล แสดงทัศนคติเชิงลบต่อหญิงสาวที่คาดว่าแอบคบกับเผด็จและเผด็จชายคนรักของตนเอง โดยกล่าวว่า "แม่จะไปแหกอกทั้งคู่..." ทั้งยังใช้น้ำเสียงพิเศษ เนื่องจากศศิกานต์ใช้คำเรียกขานตนเองว่า "แม่" ซึ่งขัดแย้งกับสถานะของตนเอง และใช้เครื่องหมายจุดไข่ปลา ... แสดงการใช้น้ำเสียงพิเศษตามลำดับ

2) วัจนกรรมการประชดประชันที่จัดเป็นความหมายซึ่งปึงเป็นนัยตามแบบแผนโดยการใช้อุปลักษณ์ที่เป็นแบบแผนในสำนวน "ลัทธิขโมยกิน" ประชดประชันพฤติกรรมของบุคคลที่ 3 ซึ่งก็คือหญิงคนดังกล่าวกับเผด็จที่กล่าวถึงข้างต้นนั่นเอง

ตัวอย่างที่ 8

สถานการณ์ กานพลูแสดงตัวต่อคอฟฟี่ว่ากานพลูทราบข่าว คอฟฟี่พินกับเพื่อนว่าจะจับกานพลูติด พร้อมทั้งแค้นคอฟฟี่โดยกานพลูพาไตรชายหนุ่มที่ชอบกานพลูมาแสร้งทำเป็นคนรักของกานพลูต่อหน้าคอฟฟี่

คอฟฟี่: "นี่หมายความว่าพลูมีเค้ายู่แล้ว ตลอดเวลาทั้งนั้นแหละ แล้วที่ผ่านมามันคืออะไร"

กานพลู: "ที ก็นายอยากเล่นเกมฉันทช่วยจัดให้ไป ขอบใจสำหรับทุกอย่างที่นายลงทุนทำมานะ ฉันทสนุกมากเลย แต่ตอนนี้ฉันทเบื่อแล้วและแพนของฉันทเค้ายก็เริ่มจะไม่พอใจแล้วด้วย"

(เบนต์, 2553: 155)

จากตัวอย่างที่ 8 กานพลูใช้ประเภทของวัจนกรรม การประชดประชันทั้งสิ้น 2 ประเภท ได้แก่

1) วัจนกรรมการประชดประชันที่จัดเป็นความหมาย ขี้บ่งเป็นนัยในการสนทนาโดยกานพลูใช้น้ำเสียงพิเศษส่งเสียง "ที" แสดงความเย้ยหยันต่อคอฟฟี่ นอกจากนี้ กานพลูยังกล่าว แสดงออกที่ไม่สมเหตุสมผลเพื่อทำร้ายจิตใจคอฟฟี่โดยแสร้งบอก คอฟฟี่ว่า "เกม" ของคอฟฟี่สนุกมากเลย ซึ่งในความเป็นจริง ย่อมไม่มีใครยินดีที่ได้ทราบว่า ตนเองเป็นสิ่งเดิมพันในวงพนัน และแสดงออกแบบคู่ตรงข้ามด้วยการกล่าว "ขอบใจ" ซึ่งในความเป็นจริง กานพลูต้องโกรธ ไม่รู้สึกขอบคุณต่อการกระทำของคอฟฟี่ เพียงแต่แสดงออกมาเพื่อเหน็บแนมคอฟฟี่

2) วัจนกรรมการประชดประชันที่จัดเป็นความหมาย ขี้บ่งเป็นนัยตามแบบแผนโดยการใช้อุปุลักษณะที่เป็นแบบแผน แสดงความหมายขี้บ่งเป็นนัยในคำว่า "เกม" ซึ่งพจนานุกรมฉบับ ราชบัณฑิตยสถานให้ความหมายโดยปริยายว่า "การแสดงที่ใช้ กลวิธีหรือเล่ห์เหลี่ยมเพื่อหักล้างกัน เช่น เกมการเมือง" (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 142) ในบริบทนี้ กานพลูก็หักเหลี่ยมของ คอฟฟี่ที่พนันกับเพื่อนว่าจะจับกานพลูติด โดยพาเพื่อนชายมา แสดงตัวแสร้งว่าเธอเองมีค้อนรักอยู่แล้ว

ผู้วิจัยพบข้อสังเกตว่า การใช้น้ำเสียงพิเศษยังคงเป็น ประเภทย่อยของวัจนกรรมการประชดประชันที่จัดเป็นความหมาย ขี้บ่งเป็นนัยที่ปรากฏร่วมกับประเภทย่อยของวัจนกรรมการประชด ประชันที่จัดเป็นความหมายขี้บ่งเป็นนัยอื่น ๆ รวมถึงปรากฏร่วมกับ วัจนกรรมการประชดประชันที่จัดเป็นความหมายขี้บ่งเป็นนัยตาม แบบแผนอีกด้วย

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยพบวัจนกรรมการประชดประชันในนวนิยาย หุญจกัณฐ์ทั้งสิ้น 806 ถ้อยคำ จำแนกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1) วัจนกรรมการประชดประชันที่จัดเป็นความหมาย ขี้บ่งเป็นนัยในการสนทนาจำนวน 619 ถ้อยคำ คิดเป็นร้อยละ 76.8 ซึ่งเป็นประเภทของวัจนกรรมการประชดประชันที่พบมากที่สุด ในนวนิยายหุญจกัณฐ์

2) วัจนกรรมการประชดประชันที่จัดเป็นความหมาย ขี้บ่งเป็นนัยตามแบบแผนจำนวน 47 ถ้อยคำ คิดเป็นร้อยละ 5.83 ซึ่งเป็นประเภทของวัจนกรรมการประชดประชันที่พบน้อยที่สุด

ในนวนิยายหุญจกัณฐ์

นอกจากนี้ ตัวละครในนวนิยายหุญจกัณฐ์กล่าว วัจนกรรมการประชดประชัน 2 ประเภทข้างต้นร่วมกันจำนวน 140 ถ้อยคำ คิดเป็นร้อยละ 17.37 ซึ่งพบน้อยกว่า วัจนกรรม การประชดประชันที่จัดเป็นความหมายขี้บ่งเป็นนัยในการสนทนา และพบบ่อยกว่าวัจนกรรมการประชดประชันที่จัดเป็นความหมาย ขี้บ่งเป็นนัยตามแบบแผน

อภิปรายผล

ผู้วิจัยพบข้อสังเกตว่า เมื่อตัวละครในนวนิยายหุญจ กัณฐ์ใช้วัจนกรรมการประชดประชันที่จัดเป็นความหมายขี้บ่ง เป็นนัยในการสนทนาโดยแสดงออกแบบคู่ตรงข้าม ตัวละคร อาจไม่ได้โต้ตอบในรูปแบบตอบรับหรือตอบปฏิเสธตรงข้ามกับเจตนา ที่แท้จริงเท่านั้น แต่อาจเป็นการโต้ตอบที่ไม่สัมพันธ์หรือดูเหมือน จะไม่ตรงประเด็นกับถ้อยคำก่อนหน้า ส่วนการแสดงออกแบบไม่ สมเหตุสมผลจะปรากฏในสถานการณ์ที่มีความขัดแย้งระหว่าง คู่สนทนา และการกล่าวเกินจริงอาจอยู่ในบริบทที่คู่สนทนา ได้เถียงกัน แต่ไม่ได้มีเจตนาเหน็บแนมทำให้ฝ่ายตรงข้ามเจ็บใจ ทั้งนี้ ผู้วิจัยไม่พบการใช้ภาษาไม่เหมาะสมกับสถานะของคู่สนทนา แบบใด ๆ แต่จะพบว่าใช้ร่วมกับน้ำเสียงพิเศษ และการแสดงออก โดยใช้น้ำเสียงพิเศษก็อาจปรากฏได้หลากหลายรูปแบบ ทั้งการใช้ เครื่องหมายวรรคตอน การใช้คำถามเชิงวาทศิลป์หรือ การกล่าว แสดงการคาดคะเน การใช้คำเรียกขานที่ขัดแย้งกับสถานะ ที่แท้จริงของคู่สนทนา ฯลฯ

ส่วนวัจนกรรมการประชดประชันที่จัดเป็นความหมาย ขี้บ่งเป็นนัยตามแบบแผนโดยการใช้อุปุลักษณะ ผู้วิจัยพบ ข้อสังเกตว่า บางถ้อยคำอาจไม่ได้รับรู้ในพจนานุกรมว่าเป็นสำนวน หากแต่เป็นสำนวนที่เกิดจากการที่สังคมไทยใช้ในความหมาย ที่ไม่ตรงตามรูปคำจนกลายเป็นสำนวน ซึ่งไม่ว่าจะใช้ในบริบทใด ก็มีความหมายเดียวกัน

จากการศึกษาวิเคราะห์ประเภทของวัจนกรรมการประชด ประชันในนวนิยายหุญจกัณฐ์ ผู้วิจัยอนุมานได้ว่า วัจนกรรม การประชดประชันที่จัดเป็นความหมายขี้บ่งเป็นนัยที่แสดงออก ผ่านการใช้น้ำเสียงพิเศษ อาจแสดงนัยสำคัญให้เห็นว่าน้ำเสียง มีอิทธิพลทำให้ผู้อ่านนวนิยายสะเทือนใจ และเข้าถึงอารมณ์ ความรู้สึกนึกคิดของตัวละครซึ่งเป็นภาพแทนของสังคมได้เป็นอย่างดี

นอกจากนี้การที่ตัวละครใช้ประเภทย่อยของวัจนกรรม การประชดประชันร่วมกันมากกว่า 2 ประเภทมักปรากฏในรูป ประโยคที่ค่อนข้างซับซ้อนหรือเนื้อความค่อนข้างยาว อาจแสดงให้เห็นนัยว่า การที่ตัวละครกล่าวรายละเอียดมากเพราะต้องการรักษาคุณค่าหรือภาพลักษณ์ของตนเอง เนื่องจากในการติดต่อสื่อสารหรือมีปฏิสัมพันธ์กัน ทุกคนย่อมคาดหวังภาพลักษณ์ของตนเองว่าจะต้องได้รับความยกย่องจากผู้อื่นตามแนวคิดเรื่อง ความต้องการหน้า (face wants) ในทฤษฎีความสุภาพของ Brown & Levinson (1999: 322) ดังตัวอย่างสถานการณ์ที่ 8 กานพลูกำลังถ้อยคำที่คุกคามหน้าหรือภาพลักษณ์ (face-threatening act-FTA) ของคอฟฟี่ แต่กานพลูก็กพยายามเลือกใช้ ถ้อยคำให้การคุกคามนั้นน้อยลงถือเป็นการรักษาหน้าคอฟฟี่ (face-saving act) ด้วยการกล่าวเกินจริงในเชิงสนใจ เห็นด้วย และเห็นอกเห็นใจว่า **"ขอใจสำหรับทุกอย่างที่นายลงทุนทำมานะ ฉันทนมากเลย"** ซึ่งเป็นความสุภาพที่ไม่ได้เกิดจากความปรารถนาดีอย่างแท้จริง

ดังนั้น การที่ตัวละครในนวนิยายหญิงรักหญิงกล่าว วัจนกรรม การประชดประชันโดยให้รายละเอียดมากมายในบริบทที่มีความขัดแย้ง นอกจากมีวัตถุประสงค์เพื่อแสดงทัศนคติของตนเอง หรือทำให้คู่สนทนาสะเทือนอารมณ์แล้วเป็นการรักษา หน้าหรือศักดิ์ศรีของตนเองอีกด้วย

ข้อเสนอแนะในการทำงานวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาวัจนกรรมการประชดประชันที่ปรากฏ ในวรรณกรรมประเภทอื่น ๆ เช่น บทความ บทวิจารณ์ ร้อยกรอง ฯลฯ ซึ่งอาจสะท้อนนัยทางสังคมบางประการ อาทิบริบททาง การเมือง หรือสภาพเศรษฐกิจความเป็นอยู่ของคนในสังคม ในช่วงเวลาหนึ่ง เพื่อจะได้รู้จักสภาพสังคมตลอดจนปัญหาของ สังคมที่มีในขณะนั้น

เอกสารอ้างอิง

กุลลาบ มัลลิกะมาส. 2526. **ความรู้ทั่วไปทางวรรณคดีไทย**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
ตรีศิลป์ บุญขจร. 2542. **นวนิยายกับสังคมไทย (2547-2500)**. กรุงเทพฯ: โครงการตำราคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.

เบนต์ (นามแฝง). 2552. **Red Wings เกมเทพซ่อนรัก**. กรุงเทพฯ: สีม่วงอ่อน.

_____. 2553. **Love Game เกมร้ายพ่ายรัก**. กรุงเทพฯ: สีม่วงอ่อน.

พิมพันธ์ ไตสติ. 2553. "การพูดประชดในวรรณกรรมเรื่อง PRIDE AND PREJUDICE ของเจน ออสเตน: การศึกษา เปรียบเทียบในฉบับแปลภาษาไทยของจุเลียดและ ของปฐมมา พรหมสรร." วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตร มหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาและวัฒนธรรมเพื่อ การสื่อสารและการพัฒนา มหาวิทยาลัยมหิดล.

ราชบัณฑิตยสถาน. 2556. **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้า อยู่หัวเนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิม พระชนมพรรษา 7 รอบ 5 ธันวาคม 2554**. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.

ลลนล, (นามแฝง). 2550. **Hidden Love...ก็รักให้ลงลึก!** กรุงเทพฯ: สีม่วงอ่อน.

_____. 2551. **บายาวี**. กรุงเทพฯ: สีม่วงอ่อน.

_____. 2551. **First Love ขอหัวใจรักสักครั้ง**. กรุงเทพฯ: สีม่วงอ่อน.

_____. 2551. **Click on you อยากให้รู้... ว่ารัก**. กรุงเทพฯ: สีม่วงอ่อน.

_____. 2552. **พ่ายเพลิงมาร**. กรุงเทพฯ: สีม่วงอ่อน.

_____. 2553. **No! ก็ว่าจะไม่รัก**. กรุงเทพฯ: สีม่วงอ่อน.

_____. 2553. **Yes! รักนี้ใช่เลย**. กรุงเทพฯ: สีม่วงอ่อน.

ศุภสิมาน นฤมล. 2531. "นางงามตุ๊กกระจก: การศึกษากระบวนการ กลายเป็นหมอนวดไทย." กรุงเทพฯ: สถาบันไทย คดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สีด้า, (นามแฝง). 2551. **รักฉบับเบรียว**. กรุงเทพฯ: กลุ่มสะพาน.

_____. 2552. **ใต้เงารัก**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สะพาน.

สุจริตลักษณ์ ดีผดุง. 2552. **วัจนปฏิบัติ-ศาสตร์เบื้องต้น**. นครปฐม: สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท.

Brown, P. & Levinson, S. 1999. **Politeness: Some universals in language usage**. In *The Discourse Reader*, Jaworski and Coupland (eds.), 321-335. London and New York: Routledge.

Grice, P. 1975. **Logic and conversation**. In Syntax and Semantics 3: Speech Acts, P. Cole and J. L. Morgan (eds.), 41- 58. New York: Academic Press.

Panpothong, N. 1996. "A Pragmatic Study of Verbal Irony in Thai." University of Hawaii.

>> จอมขวัญ สุทธินนท์

จบการศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และระดับปริญญาตรี หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต (ศึกษาศาสตร์) สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ปัจจุบันกำลังศึกษาระดับปริญญาเอกในหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และทำงานเป็นอาจารย์ในคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

>> รองศาสตราจารย์ ดร.ประเทือง ทิณรัตน์

จบการศึกษาระดับปริญญาเอก หลักสูตร Ph.D. (Eastern Languages-Sanskrit) จาก Banaras Hindu University ระดับปริญญาโท หลักสูตรอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาตะวันออก จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และระดับปริญญาตรี หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษและประวัติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปัจจุบันดำรงตำแหน่งประธานหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

>> รองศาสตราจารย์ ดร.สิริวรรณ นันทจันทุล

จบการศึกษาระดับปริญญาเอก หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และระดับปริญญาตรี หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (เกียรตินิยมอันดับ 1) สาขาวิชาภาษาไทย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง กรรมการและเลขานุการคณะกรรมการประจำคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์